

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**I. N. J. Damnabilis Socinianismi Gangræna, h. e. De Sectæ
Socinianæ Natura, Autoribus, Antecessoribus atqve
Progressu Dissertatio Historico-Theologica**

Engelken, Heinrich Askan Engelken, Heinrich Askan

Rostochii, [1706]

VD18 13121898

Einleitung

urn:nbn:de:gbv:45:1-13678

I. N. J.

PRO O E M I U M.

Historiam rerum earum, quas tractare suscipimus, cognitionem non jucundam minus quam utilem esse, communis hominum Magistra ratio & sole clarior experientia quam evidentissimè demonstrant. Indeque sicut in refutandis hæresibus primum duce consuetudine, magis autem perspectâ utilitate esse solet, historiam ortus & progressus earum tradere, quia id ipsum maximam rebus tractandis largitur lucem; ita illud etiam in refutatione Socinianismi, sectæ maximè pestiferæ, opti-

imum reperiet locum. Sunt sanè, nemine qui rectius rem considerat, diffidente, *religio ignea Satana*, quæ à satellitibus ejus furiosissimis Socinianis, idque, o nefandum facinus! adversus DEUM atque JESUM nostrum in hunc usque diem emittuntur; non minori sapè jure eo titulo exprimensda, quam *horribiles Judæorum adversus Christum DEUM & Christianam Religionem libri*, à celeberrimo J. C. *Wagenfesio* sub hoc nomine indigitatis; eaque tanto magis abominanda pariter ac observanda, quod pestiferi jaculatores arma sese ex proprio Christianorum, quod Judæi contemnunt, armamentario, Novo puta Testamento, depromere gloriantur, maximamque præ se ferunt pietatis speciem. Verum historia eorum prodit, quod *ex unâ parte nova* sit hæc pietatem simulans, sed reverà audax & in contemptum Filii DEI nata secta, *ex alterâ* autem parte hæreticis antiquis, ac in Conciliis omnibus œcumenicis damnatis, suum debeat ortum. Ipse *Faustus Socinus* revera infaustus, de *Lalio* Patruo suo profiteri non erubescit in *Fragm. duorum scriptorum*, quæ reperiuntur in *Bibliothecâ Fratrum Polonorum Unitariorum Tom. I.* & quidem p. 782, quod DEUS, quæ illi NB. *uni patefecerit, omnibus manifesta esse voluerit, ut ignorantia tenebris penitus discussis, incipiat tandem Christianus populus ei ex animo fidere, debitamque obedientiam præstare.* Non minus impia sunt horrendaque, quæ ex perverso animo eructare audeat *Christoph. Sandius*, Cadmæus Socinianorum frater, Arii castra strenuè secutus, sicut apparet ex *Nucleo H. E.* p. 149. seq. & ex scriptis contra *Andr. Wissowatum* Socini Nepotem ac defensorem confectis, ac in *Biblioth. Anti-Trinitar.* p. 171. recensitis. Ille enim p. 50. novam quidem esse Socini sententiam, quando hic per *Joh. I. I.* seq. *hominem* Jesum intelligit, asserit, quod etiam clarius dicit p. 93: interim verba adhibet talia, quibus omnem cum hæreticis collusionem ab eodem Socino remove videtur, cum istam è contrario Defensoribus SS. Trinitatis impudenter adscribere audeat. Lege & oblupefec, quæ scribit p. 50: *nullum hæreticum ante Arium in articulo de Trinitate cum Ario credidisse; nullum hæreticum ante Socinum eadem de verbo cum Socino docuisse; quin potius omnes hæreticos in eo, quod crediderunt unum esse DEUM, Patrem, Filium & Spiritum S. unam substantiam & tres Personas, cum Ecclesiâ Romanâ consensisse.* Alii falsum est pariter ac blasphemum illud assertum. Nam quomodo hoc de SS. Trinitate dogma potest esse hæreticum, quod cana ac orthodoxa antiquitas, ex S. literis desumptum, con-

A

stanter

stater defendit, (Vid. Sect. II, c. I, fin.) Deinde quid juvare poterit causam Arij, etiam si concedatur, illum primū hanc ad oppugnandā SS. Trinitatē viam esse ingressum; immodò cur sibi non putavit quoq; dictū Sandius, quod p. 93. contra Socin. urget; *magnum sanè fuerit auctores dogmatis agnoscere, quos Ecclesia primitiva hæreticos declaravit, Ebianem-Nazaras, Theodotum, Photinum, aut de consentientibus Bonoso, Priscilliano, Nestorio, Eutichete, Felice Urgellitano, Elipando Toletano, famosis hæreticis, gloriari!* An enim Arius non est ad eodē *famosus hæreticus* juxta Orthodoxorum sententiam, ut *Photinus* vel *Nestorius*, qui ab Ecclesia post Arium demum fuerunt in Conciliis damnati? Neq; est, quod Arij cum Patribus consensum urgere velit Sandius; cum ille fictus sit, ac non minori cum factu idem fecerit *Theodotus* inter hæreticos paulò antè nominatus, qui teste ipso Sandio l. c. p. 92. dicebat: *in Ecclesia semper majores omnes, etiam ipsos Apostolos ita sensisse, ut sentiebat ipse;* Quod ad Socinum spectat, non opus erat dicere, nullum hæreticum ante eum de verbo eadem docuisse, cum multo minus Orthodoxorum aliquis id fecerit, notante eodem Sandio p. 92. Quod a, in ipsa de Christo, quem nudum hominem, vocant, sententia Sociniani Antecessores habuerint *Alogos*, interque eos *Theodotum Byzantium*, iterum asserit Sandius l. c., his inter alia usus verbis: *At idem Theodotianos ante tradidisse, quod post Sociniani (prout ipsorum consensum ambiunt) - probabile videtur, Postquam ista doctrina ab Origene, ut verisimile est, penitus fuit extincta, demum ultra 13. secula revixit in Socinis, licet hi Evangelium Johannis & Apocalypsin non rejiciant (ceu Alogi) sed in suum sensum oborto solo trahant.* Sane ipsius Socini schola, ceu ex seqq. patebit, asserit fateturq; t. damnatorum ab Ecclesia hæreticorum, *Theodoti Photini &c.* sententiam (etsi non quoad speciales circumstantias, tamen quoad punctum palmarium) à Magistro suo in mundum reductam esse. Sed ad rem ipsam nos accingamus, duo constituendo *Capita*, primum de Socinianismi *natura*, illud de *historia* ejusdem. Tu autem, de ejus gloria agitur **DEUS** clementissime, gratia tua nobis perpetuò adsis! AMEN.

CAPUT I.

DE SOCIN, NATURA.

S. I.

Proposito nostro ut satisfaciamus, ante omnia perpendenda erit Socinianismi *natura*, quam in rubro dissert. nostræ, ceu ex inspectione patet, indicavimus sequentibus verbis: *Damnabilis Socinianismi gangrena.* Vox ultima h. I. metaphoricè accepta, origine græca est, descendens juxta *Pasorem* in *Lexico* sub hac voce, à *γπάω* vel *γπάωω*, *depascor*, quod *proxima* quæque subito *depascatur*, ac significat morbi pessimi latèqve grassantis speciem, nempe *membri mortificationem* ab inflammatione ortam. Exinde vox illa damnosis ac latè serpentibus hæresibus ac opinionibus applicari consuevit, prout factum ab ipso